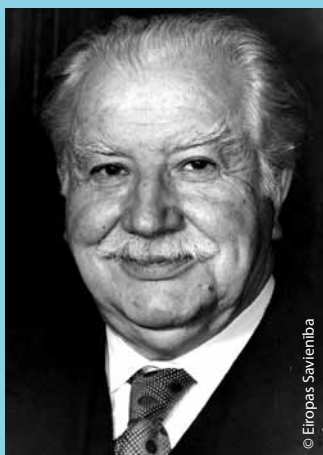

Jozefs Behs — kā maza valsts var spēlēt izšķirošu lomu Eiropas integrācijā

Jozefs Behs 1887- 1975

Jozefs Behs bija Luksemburgas politiķis, kurš palīdzēja nodibināt Eiropas Ogļu un tērauda kopienu piecdesmito gadu sākumā, un viens no vadošajiem Eiropas integrācijas veidotājiem piecdesmito gadu nogalē.

Kopējs Beniluksa valstu memorands bija svarīgs faktors, kas veicināja Mesīnas konferences sasaukšanu 1955. gada jūnijā, bruģējot ceļu Eiropas Ekonomikas kopienai.

J. Beha pieredze, dzīvojot Luksemburgā abu pasaules karu laikā, lika viņam apjaust, cik bezspēcīga var būt tik maza valsts izolācijā starp diviem spēcīgiem kaimiņiem. Tāpēc viņš atskārta, cik nozīmīgs ir internacionālisms un starpvalstu sadarbība, lai varētu izveidot stabilu un pārtikušu Eiropu.

Viņš palīdzēja nodibināt Beniluksa savienību starp Beļģiju, Nīderlandi un Luksemburgu, un šī pieredze izrādījās ļoti noderīga, kad tika veidotas Eiropas iestādes. Šo triju nelielo valstu savienības izveidi uzskatīja par paraugu pašai Eiropas Savienībai.

Jaunība un panākumi politikā

Jozefs Behs piedzima 1887. gada 17. februārī Dīkirhē (Luksemburgā). Viņš studēja tieslietas Fribūrā (Šveicē) un Parīzē (Francijā). Pēc absolvēšanas 1914. gadā viņš izveidoja jurisprudences praksi, un tanī pat gadā viņu ievēlēja Luksemburgas Deputātu palātā no jaunizveidotās Kristīgo partijas.

1921. gadā J. Behs kļuva par iekšlietu un izglītības ministru, bet 1926. gadā — par premjerministru un ārlietu un zemkopības ministru. Kamēr viņš bija premjerministrs no 1926. līdz 1936. gadam, iestājās globālā finanšu krīze. J. Behs saprata, cik svarīgs valsts ekonomikai ir eksports. Tā kā Luksemburgas galvenā tirdzniecības partnere bija Vācija, valsts bija ļoti atkarīga no sava kaimiņa. Tāpēc J. Behs centās pēc iespējas vairāk ierobežot Luksemburgas ekonomisko atkarību no Vācijas. Tieši šajā mēģinājumā paplašināt Luksemburgas tērauda nozares tirgu viņš pirmo reizi panāca vienošanos par ciešāku ekonomisko sadarbību

un muitas savienību ar Beļģiju un vēlāk arī ar Nīderlandi. Šie bija svarīgi centieni, kas sniedza ieguldījumu Beniluksa savienības izveidē Otrā pasaules kara laikā.

Otrais pasaules karš

Kad nacistiskā Vācija 1940. gada 10. maijā iebruka Luksemburgā, J. Behs kopā ar vairākiem citiem ministriem un valsts galvu lielhercogieni Šarloti bija spiests doties trimdā, izveidojot trimdas valdību Londonā. Viņam kā ārlietu ministram bija tiesības parakstīt Beniluksa līgumu 1944. gadā. Viņa pieredze, izveidojot ekonomisko savienību, kas sekmē brīvu darba ņēmēju, kapitāla, pakalpojumu un preču kustību šajā reģionā, vēlāk bija noderīga, dibinot Eiropas Ekonomikas kopienu.

Karjeras laikā J. Behu ietekmēja atmiņas par Pirmo pasaules karu un tam sekojošo krīzi, kad Luksemburgai draudēja pazušana starp saviem kaimiņiem. Šī bezpalīdzības sajūta lika viņam atbalstīt spēcīgu internacionālisma politiku.

Tādēļ viņš pārstāvēja Luksemburgu visās daudzpusējās sarunās Otrā pasaules kara laikā un pēc tā un ierosināja saviem tautiešiem pieņemt lielhercogistes iestāšanos izveidotajās starptautiskajās organizācijās: Beniluksā 1944. gadā, Apvienoto Nāciju Organizācijā 1946. gadā un NATO 1949. gadā.

Eiropas Ogļu un tērauda kopiena

1950. gada 9. maijā J. Behs bija Luksemburgas ārlietu ministrs. Apzinoties, ka viņa valstij būtu izdevīgi apvienot kaimiņus, izmantojot ekonomiskus un politiskus līgumus, viņš ar entuziasmu uzņēma piedāvājumu par Eiropas Ogļu un tērauda kopienas izveidi, ko bija iesniedzis viņa franču kolēģis Robērs Šūmans. Viņš zināja, ka tas sniegtu Luksemburgai nepieciešamās iespējas un nodrošinātu valstij savu vietu un balsi Eiropā. Papildu izrāvienu Eiropā Luksemburga ieguva, kad J. Beham izdevās panākt to, ka Ogļu un tērauda kopienas Augstā iestāde tika izvietota Luksemburgā.

Kā nākamo soli J. Behs atbalstīja plānus par Eiropas Aizsardzības kopieni. Tos noraidīja Francija 1954. gadā, bet līdz Eiropas integrācijas pabeigšanai vēl bija tāls ceļš ejams.

Mesīnas konference

Jozefs Behs vadīja Mesīnas konferenci, kas notika 1955. gada 1.–3. jūnijā un vēlāk noveda pie Romas līguma, veidojot Eiropas Ekonomikas kopieni. Šīs konferences priekšplānā bija memorands, ko bija iesniegušas trīs Beniluksa valstis, tai skaitā Jozefs Behs kā Luksemburgas pārstāvis. Memorands apvienoja franču un nīderlandiešu plānus, kuri piedāvāja gan uzņemties jaunas aktivitātes transporta un enerģētikas (it īpaši atomenerģijas) jomā, gan izveidot vispārēju kopējo tirgu, atzīstot,

ka nepieciešama kopējas pārvaldes iestāde ar reālu varu. Par pamatu ņemot pieredzi ar Beniluksu un Ogļu un tērauda kopieni, trīs ārlietu ministri piedāvāja plānu, kas dziļāk attīstīja ideju, ko bija iesniedzis Nīderlandes ministrs Beijens, rekomendēja ekonomisko sadarbību, lai sekmētu Eiropas apvienošanu. Šis “Spāka ziņojums”, kas bija nodēvēts Beļģijas ministra Spāka vārdā, kurš bija tā izveidotājas komitejas priekšsēdētājs, kļuva par pamatu starpvaldību konferencei, kas izstrādāja līgumus par vienotu tirgu un sadarbību atomenerģijas jomā, kurus parakstīja Romā 1957. gada 25. martā.

1959. gadā J. Behs atteicās no ministra portfeļa valsts ārlietās (viņš šo amatu bija ieņēmis kopš 1929. gada). No 1959. līdz 1964. gadam viņš bija priekšsēdētājs Pārstāvju palātā, bet politisko skatuvi pameta 77 gadu vecumā. Viņš nomira pēc 11 gadiem — 1975. gadā. Pateicoties viņa lomai Eiropas apvienošanā, viņu uzskata par vienu no Eiropas Savienības dibinātājiem. Viņš sniedza lielisku piemēru, kā tāda maza valsts kā Luksemburga var spēlēt izšķirošu lomu starptautiskajā arēnā.

J. Behs ar kinokameru, izbaudot atpūtas brīdi Mesīnas konferencē 1955. gadā.